

ניצנים בחופשת חנוכה בבתי הספר היסודיים

תיאור התוכנית

- התלמידים יחשפו למגוון היבטים הקשורים לחג
- התלמידים יתנסו בטיפוח כשרונות ויכולות בתחומים מגוונים
- התלמידים יחוו פעילויות בהקשר לערכים
- התלמידים יפעלו בעקבות יצירות ספרותיות בנושא החג
- התלמידים ינהלו שיח חברתי, רגשי, ערכי, בעקבות שירים ישראלים כחלק מתכנית שיר של יום.
- התלמידים יתנסו במגוון פעילויות תרבות והעשרה נוספות לתוכנית הליבה

המתווה הפדגוגי

- בתחילת היום יתקיים מפגש פתיחה בנושא החג.
- בסיום היום יתקיים שיח המעבד את חוויות היום.
- הפעילויות מכוונות למטרות העשרה אודות החג, הן מגוונות ומתחומים שונים.
- מומלץ לשלב בכל יום "שעת סיפור" בהקשר לחג.
- ניתן לקיים בכל יום פעילות מהתחום החברתי ערכי הכוללת שיח חברתי בנושאים רלוונטיים לחיי הילדים ולחג.
- במהלך השבוע תתקיים פעילות העשרה בהשראת מנהגי החג וסמליו.

דוגמא לסדר יום לימי הפעילות 8:00-13:00

שעות פעילות ¹	תוכן הפעילות
8:00-8:30	מפגש בוקר : "שיר של יום" בנושא החג (שיר + שיחת בוקר)
8:30-9:30	שעת סיפור (בהקשר לחג): האזנה לסיפור בהקראת המובילה, שיחה ופעילות יצירתית בעקבות הסיפור.
9:30-10:00	הפסקת אוכל ומשחקים בחצר לפני הארוחה מומלץ לשלב פעילויות המקדמות אורח חיים בריא
10:00-11:30	<p>פעילות העשרה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • פעילויות העשרה בתחנות ע"י צוות המדריכים • צפייה במופע אמנותי/מוסיקלי • חוג העשרה נרכש • צפייה בסרט • פעילות ספורט • משחקי חברה <p>בכל אחד מימי הפעילות תיבחר פעילות העשרה כגון:</p>
11:30-11:45	הפסקה ומשחקים בחצר
11:45-12:45	פעילות בתחום החברתי ערכי : שיח חברתי בנושאים רלוונטיים מחיי הילדים
12:45-13:00	מפגש בין חברים לסיכומו של יום - סיכום היום בקבוצות

¹ השעות המצוינות בפריסה הן הצעה – בית הספר יכול לשנות את זמני ההפסקות בהתאם לתוכנית הבית ספרית

דוגמה לסדר יום לימי הפעילות 8:00-16:00

שעות פעילות ²	תוכן הפעילות
8:00-8:30	מפגש בוקר - "שיר של יום" בנושא החג (שיר + שיחת בוקר)
8:30-9:30	שעת סיפור (בהקשר לחג): האזנה לסיפור שקורא מבוגר, שיחה ופעילות יצירתית בעקבות הסיפור.
9:30-10:00	הפסקת אוכל ומשחקים בחצר
10:00-11:30	<p>פעילות העשרה:</p> <ul style="list-style-type: none"> פעילויות העשרה בתחנות ע"י צוות המדריכים צפייה במופע אמנותי/מוסיקלי חוג העשרה נרכש הקרנת סרט <p>בכל אחד מימי הפעילות תיבחר פעילות העשרה כגון:</p>
11:30-11:45	הפסקה ומשחק חופשי בחצר
11:45-13:00	פעילות בתחום החברתי ערכי - שיח חברתי בנושאים רלוונטיים מחיי הילדים
13:00-14:00	<p>ארוחת צהרים</p> <ul style="list-style-type: none"> לפני הארוחה מומלץ לשלב פעילויות המקדמות אורח חיים בריא מומלץ לחלק לתלמידים תפקידים עפ"י סבב: עריכת שולחן, חלוקת האוכל, סידור הכיתה לאחר הארוחה
14:00-14:45	פעילות גופנית בחצר – "משחקים של פעם"
14:45-15:45	<p>פעילות העשרה:</p> <ul style="list-style-type: none"> פעילות יצירה (המשך פעילות "שעת סיפור" מהבוקר / יצירה חופשית) משחקי קופסא חידונים הקשורים לחג <p>בכל אחד מימי הפעילות תיבחר פעילות העשרה כגון:</p>
15:45-16:00	מפגש בין חברים לסיכומו של יום - סיכום היום בקבוצות

² השעות המצוינות בפריסה הן הצעה – בית הספר יכול לשנות את הזמנים בהתאם לתוכנית הבית ספרית

”שעת סיפור”

הצעות לפעילויות בעקבות סיפורים לחנוכה

”קריאת ספרות יפה בבית הספר נועדה בעיקר להעניק חוויות והתנסויות אסתטיות שבאמצעותן יבינו התלמידים טוב יותר את עצמם ואת זולתם, יפתחו את הדמיון והחשיבה, יפתחו אהבת קריאה ומודעות ספרותית ואת היכולת להעריך יצירות ספרות.

הספרות היא כלי להנחלת אוצרות התרבות והמחשבה [...] המפגש עם מגוון יצירות הקשורות לעולמם של התלמידים וגם לעולמות המרוחקים מהם, יחזק את ההשתייכות לחברה ולקהילה, יתרום לבניית הזהות האישית ויאפשר גישה לעולמות אחרים בדרך מיוחדת של חשיבה שלא ניתן להשיגה בקריאה של סוגי שיח לא ספרותיים”. (תכנית לימודים החינוך הלשוני)

קריאת ספרים להנאה מעשירה את עולמו הרגשי, הרוחני והתרבותי של הפרט. ככל שתלמידים קוראים יותר, כך משתכללות יכולותיהם האורייניות: בארבעת אופניו השפה קריאה כתיבה האזנה ודיבור.

אוצר המלים גדל, מיומנויות ואסטרטגיות הקריאה מתפתחות, ידע העולם מתעשר והידע הלשוני מתרחב, יכולת הכתיבה ויכולת ההבעה בעל פה משתפרות. הקריאה להנאה אינה רק בילוי מהנה, אלא היא חלק מתהליך למידה טבעי. כדי לאפשר את כל אלה, הוראת הספרות מחייבת רגישות רבה מצד המורים. עליה לאפשר לתלמידים מפגש אישי אותנטי עם השיר או הסיפור, ויחד עם זאת להציע תיווך שיאפשר הבנה של הטקסט הספרותי אך יותר מקום לפרשנות ולעיבוד אישי.

דרך הוראה מתאימה תעורר את התלמידים להפיק הנאה וחוויה אסתטית-רגשית מהיצירות, ובד-בבד תוביל אותם – באמצעות שיח כיתתי, באמצעות התבוננות בשפה ובסגנון ובאמצעות פיתוח של הבנת הכתוב בממדים שונים – לבחינה של השתמעויות אישיות וחברתיות מן היצירה. השתמעויות אלה עשויות להשתנות מקורא לקורא ואף מקריאה.(שם).

זה היה בחנוכה או נס גדול היה פה / נתן אלתרמן

משך זמן הפעילות - כשעתיים

על היצירה

היצירה הספרותית נכתבה ידי נתן אלתרמן וראתה אור במוסף "דבר לילדים" בחנוכה 1933. היצירה כתובה כשיר לירי (סיפורי) בחרוזים, המספר את סיפור החג באמצעות חפצים הנמצאים בבית. היצירה מחולקת לשלושה חלקים:

1. **רקע למשחק** - בשעת לילה כל כלי הבית מפחדים פורצת מריבה והכלים מחליטים לשחק במשחק.
2. **חלוקת תפקידים** – מתברר שהמשחק הוא המכבים נגד היוונים והכלים מתחלקים לתפקידים
3. **משחק חנוכה** – תיאור המשחק (הקרוב) בין המכבים והיוונים המסתתרים בניצחון המכבים.

לפני הקריאה

1. לקראת קריאת היצירה חשוב לחזור בקצרה עם הילדים על הסיפור ההיסטורי של חג החנוכה. רצוי לבקש מהילדים לספרו בעצמם ולסייע במידת הצורך.
2. יש להציג את הספר בפני הילדים, לקרא את שמו באוזניהם ולהזמין אותם להתבונן בכריכה הקדמית והאחורית, בכיתוב, באיורים. כדאי לקרא באוזני הילדים את הכתוב בכריכה האחורית ולשאול על מה לדעתם יסופר.

ניתן לשאול שאלות כגון:

- על מה לדעתכם יסופר בסיפור? מדוע?
- מה לדעתכם יכול להיות הקשר בין סיפור חג החנוכה לשם של הסיפור שאנו עומדים לקרא?
- מה רואים באיור?
- אלו שאלות מסקרנות אתכם?

3. ניתן לבנות ציפייה נוספת לקראת הקריאה באמצעות האמירה – בסיפור ישחקו במשחק מיוחד, נסו להקשיב ולגלות מהו?

האזנה לקריאה קולית של הסיפור

1. המובילה תקרא בפני הילדים את היצירה השלמה תוך הדגשת הקצב הייחודי של היצירה הנובע מהחריזה הייחודית.
2. תוך כדי הקריאה קולית חשוב להציג את האיורים והקשר שלהם לכתוב.
3. ניתן תוך כדי הקריאה לעצור ולשאול את הילדים שאלות ציפייה כגון - ממה חוששים הכלים? מה המשחק שמשחקים בו? מה יקרה לדעתכם?
חשוב לא להרבות בשאלות תוך כדי הקריאה.

שיחה בעקבות הסיפור

בעקבות האזנה לסיפור יש לקיים שיח שמטרתו לעודד את הילדים להביע בע"פ את דעתם על הספר

- מה דעתכם על הספר?
- מה אהבתם?
- מה הצחיק אתכם?
- האם היו מילים שלא הבנתם? מהן?
- מה מצא חן בעיניכם בסיפור?
- אני לדוגמה אהבתי מאוד את...

1. אחרי הסבב הראשון יש לדון עם ילדים על הקשר בין ההשערות ששיערו לפני האזנה לסיפור ולנהל דיון העוסק באימות או בהפרכת ההשערות – לפני האזנה לסיפור חשבונו ש... ועכשיו אנחנו יודעים ש..
2. מכיוון שהיצירה מבוססת על הסיפור ההיסטורי של החג ניתן להזמין את הילדים לזהות את ההיבטים הדומים בין שני הטקסטים וכיצד הם מתוארים בסיפור –
 - משחק מלחמה מכבים נגד יוונים
 - דמויות – המטאטא הוא מתתיהו, הפרימוס יהודה המכבי, הכיסאות הם היוונים, הכלבלב הוא אנטיוכוס והעציצים הם החיילים.
 - ניצחון המכבים על היוונים

ביטוי יצירתי בעקבות הסיפור

להלן מספר הצעות לפעילויות יצירתיות.

ניתן לבחור באחת מהן או בכולן בהתאם לשיקול דעת המובילה :

1. מה מוסיפה לנו המוזיקה - ליצירה קיימות גרסאות מוסרטות כדוגמה סרטוני יוטיוב (ראו קישור) ניתן לבחור באחד מהסרטונים, לאפשר לילדים לצפות בו, לבקש מהם להביע את דעתם :
במה הוסיף הסרטון לסיפור שקראנו?
במה הוסיפה המוזיקה?
איזה מוזיקה אתם הייתם בוחרים לטקסט?
ניתן להציע לילדים לבחור לחנים שלדעתם מתאימים לטקסט הכתוב, לקרא בקריאה משותפת

בעקבות השמעת השירים שנבחרו

2. גלריה של דמויות – בסיפור קיימות דמויות רבות המניעות את העלילה. לכל דמות תיאור ייחודי. הילדים מוזמנים להתחלק לזוגות בהתאם לדמות אליה הם מתחברים – מתתיהו, יהודה, מכבים, יוונים, אנטיוכוס. המובילה תקרא באוזני הילדים את התיאור המופיע בסיפור, על הילדים לצייר את הדמות בהתאם לתיאורים הייחודיים. בסיום היצירה יוצגו ציורי הילדים במקום בולט בכיתה.
3. תיאטרון אצבעות – הילדים יכינו ציורים מוקטנים של הדמויות וידביקו על גבי מקלות "ארטיק". המובילה תקרא את היצירה ותוך כדי הילדים יציגו את הדמויות שהכינו.

הלביבה שהתגלגלה / תלמה אליגון-רז

משך זמן הפעילות – כשעה וחצי

על היצירה

את היצירה עיבדה תלמה אליגון-רז. היא מתארת בהומור לביבה שקפצה מהמחבת והתגלגלה. כל אחד מבני המשפחה מנסה לתפוס אותה: אמא, אבא, הבן, הכלב והחתול. לבסוף הזאב הערמומי מסתתר ותופס אותה ואוכל אותה בתיאבון.

לפני הקריאה

1. לקראת קריאת היצירה חשוב לשוחח עם הילדים על המאכלים האופייניים לחג. לציין מהם המאכלים שהם נוהגים לאכול ולוודא שכל הילדים יודעים מהי לביבה. לצורך יצירת שפה משותפת ניתן להיעזר בדברים הבאים:

- הגדרה מילונית מתוך מילון – "קציצת ירקות מטוגנת".
- השמעת שירו של ביאליק: "אָמִי נְתָנָה לְבִיבָה לִי / לְבִיבָה חֶמְהָ, מְתוֹקָה / יוֹדְעִים אַתֶּם לְכָבוֹד מִי? / לְכָבוֹד הַחֲנוּכָה!" (לכבוד החנוכה, חיים נחמן ביאליק).
- הצגת תמונות של לביבות מתוך המרשתת כגון גוגל תמונות.

2. המובילה תאמר לילדים שהם עומדים להאזין לסיפור על לביבה מיוחדת במינה – לביבה שהתגלגלה ותבקש מהם לנסות לשער לאן יכולה היא להתגלגל:

- **אנו עומדים להאזין לסיפור על לביבה מיוחדת במינה, לביבה שובבה, קופצנית שהתגלגלה. נסו לשער לאן היא יכולה להתגלגל..**

האזנה לקריאה קולית של הסיפור

1. המובילה תקרא בפני הילדים את היצירה השלמה תוך הדגשת הקצב הייחודי של הגלגול והרדיפה אחרי הלביבה.
2. תוך כדי הקריאה הקולית חשוב להציג את האיורים והקשר שלהם לכתוב.
3. ניתן תוך כדי הקריאה לעצור ולשאול את הילדים שאלות המעוררות ציפייה כגון:
 - "הופ הופ, גיל גול, היא רצה לה בגלגול?"
 - מה יקרה לדעתכם?
 - את מי לדעתכם הלביבה תפגוש הפעם?**חשוב לא להרבות בשאלות תוך כדי הקריאה.**

שיחה בעקבות הסיפור

1. בעקבות האזנה לסיפור יש לקיים שיח שמטרתו לעודד את הילדים להביע באופן את דעתם על הסיפור:

- מה הצחיק אתכם?
 - את מי הלביבה פגשה בדרך?
 - מדוע רק הזאב הצליח לתפוס אותה?
2. מהטקסט לחיים – חשוב לחבר בין היצירה לחיי הילדים ולשאלות שאלות כגון:

- האם גם אתם רדפתם פעם אחרי מישהו/משהו?
- כיצד הרגשתם? מה קרה בסוף?
- האם פעם רדפו אחריכם? מה הרגשתם? מה קרה בסוף?

יש לתת לגיטימציה להעלאת רגשות באופן חופשי ולשיח פתוח.

3. יוצרים קשר עם סיפורים אחרים – ניתן לשאול את הילדים האם היצירה הזכירה להם סיפורים אחרים שהם מכירים ולאפשר מגוון של תשובות. בעקבות השיח כדאי להציג את שלוש היצירה הבאות ולהציג את הקשר ביניהן ליצירה: "הביצה שהתגלגלה", "אליעזר והגזר", "כיפה אדומה".

ביטוי אישי בעקבות הסיפור

להלן מספר הצעות לפעילויות יצירתיות.

ניתן לבחור באחת מהן או בכולן בהתאם לשיקול דעת המובילה:

1. נגלגל את הלביבה - ניתן ליצור יחד עם הילדים לביבה ענקית בעזרת חישוק העטוף בניירות. הילדים יבחרו דמויות מתוך הסיפור והמובילה תקרא אותן שוב באוזני הילדים. במהלך הקריאה הם יגלגלו את הלביבה אחד לשני בהתאם להתקדמות.

2. יוצרים "סרט נע" של היצירה – מבקשים מהילדים להתחלק לשש קבוצות בהתאם לנטיות ליבם ולחלקי היצירה:

- אמא מטגנה את הלביבה והיא קופצת מהמחבת
- אבא רודף אחרי הלביבה
- הילד רודף אחרי הלביבה
- הכלב רודף אחרי הלביבה
- החתול רודף אחרי הלביבה
- הזאב הרעב בולע את הלביבה

מבקשים מכל קבוצה לצייר על גבי דפי A3 את הסיטואציה הנבחרת ומחברים הכל יחד באמצעות סרט דביק. ניתן לקרוא את היצירה השלמה באזני הילדים ולבחור בכל פעם כמה ילדים שתפקידם יהיה "להריץ את הסרט הנע".

מעשה בלביבות (הוי חנה זלדה)/חנה חיה פרנקל ותלמה אליגון-רז

משך זמן הפעילות – כשעתיים וחצי

על היצירה

מעשה בלביבה היא שיר לירי (סיפורי) לחג החנוכה. היצירה היא דיאלוג הומוריסטי בין רבי קלמן ואשתו חנה זלדה בנושא הכנת לביבות לחג החנוכה. רבי קלמן רוצה לביבה חמה ומתוקה אך בבית אין קמח, שמן, סוכר להכנת הלבבה. הוא יוצא בכל פעם לשוק, קונה את המצרך החסר ומביא לאשתו חנה. בסופו של דבר חנה התעייפה, שוכבת לישון ורבי קלמן מכין בעצמו את הלבבות.

לפני הקריאה

כיוון שהיצירה מוכרת ואהובה מאוד יש סיכוי שרוב הילדים מכירים אותה. כפתיח ניתן לשאול את הילדים האם הם מכירים את הסיפור על רבי קלמן ואשתו חנה. ניתן לשחזר את סיפור היצירה לפני הצגתו בהתאם לידע הקודם של הילדים. פעולה זאת תקרב אותם לטקסט ותעזור להם ליהנות ממנו.

במידה והילדים אינם מכירים את הסיפור יש להציג את הבעיה –

רבי קלמן רוצה לאכול לביבה אבל יש לו בעיה... במטבח חסרים חומרים... מה הוא יעשה?

האזנה וצפייה בסיפור

כיוון שהיצירה מוכרת מאוד גם בזכות הלחן שלה מומלץ להציגה בפני הילדים באמצעות מקרן בכיתה. ניתן למצוא סרטונים רבים כגון סרטוני יוטיוב (ראו קישור) במידה ואין אפשרות להציג בפני הילדים את הסיפור ניתן לקרוא אותו בקצב המתאים להתפתחות העלילה ולעצור בכל פעם שחסר מוצר אחר כגון:

- אין במטבח קמח... מה יעשה רבה קלמן עכשיו?
- רבי קלמן קנה סוכר מה יקרה עכשיו לדעתכם?

שיחה בעקבות הסיפור

1. בעקבות האזנה לסיפור יש לעורר שיח שמטרתו לעודד את לילדים להביע את דעתם על הספר:
מה אהבתם?
מה הצחיק אתכם?
מה דעתכם על רבי קלמן? על חנה זלדה?
2. אם הייתם רבי קלמן כיצד הייתם נוהגים? אם הייתם חנה זלדה כיצד הייתם נוהגים?
3. מהטקסט לחיים – האם גם אתם נתקלתם פעם בקושי להכין דבר מה? כיצד נהגתם? במי נעזרתם?
4. ניתן לקרא במשותף את היצירה וליהנות מהחריזה המיוחדת שבו. ניתן תוך כדי הקריאה לבקש מהילדים להשלים את החרוז.

ביטוי אישי בעקבות הסיפור

- להלן מספר הצעות לפעילויות יצירתיות. ניתן לבחור באחת מהן או בכולן בהתאם לשיקול דעת המובילה:
1. ממחיזים את היצירה – המובילה תחלק תפקידים ותאפשר לילדים שונים להיות רבי קלמן וחנה זלדה. ניתן להפוך תפקידים: הבנים יהיו חנה זלדה ואילו הבנות רבי קלמן. או לאפשר לילדים להמחיזה ולבקש מהילדים ללמוד את התפקיד שלהם (בהתאם לדמות הנבחרת) ולהציגו.
 2. סיפור כמו – ניתן להציג לילדים לצייר או לכתוב סיפור כמו מעשה בלביבה. לפני הכתיבה חשוב לדון עם הילדים על אפשרויות לכתיבה כגון: מעשה בעוגה, מעשה בחביתה, מעשה במגדל מקוביות... כיוון שכתבה בחרוזים תקשה על הילדים יש לאפשר להם לכתוב באופן חופשי נטול חריזה.
 3. יום בחיי רבי קלמן/יום בחיי חנה זלדה – הילדים יכולים לצייר או לכתוב תיאור מצחיק של יום בחיי... ולהציג בכיתה.
 4. מאיירים את הסיפור – הילדים בוחרים מצב מתוך הסיפור ומאיירים.
 5. חשוב להקצות מקום לתצוגת התוצרים.

פעילויות חינוכיות ערכיות לחנוכה

1. חנוכיות ממוחזרות

הקדמה - מטרתנו של חג החנוכה היא לספר ולזכור את נס פח השמן .

בשמונת ימי החג מדליקה כל ערב המשפחה יחד את הנרות בחנוכייה.

הנחיות לפעילות

קראו את ההקדמה .

בקשו מהמשתתפים לספר על הדלקת נרות בביתם .

שוחחו :

✓ כיצד נראיית החנוכייה בבית?

✓ מהם מנהגי החג בבית?

✓ מה משמעות השונות בין המנהגים?

✓ שתפו כיצד החג גורם לכם להרגיש?

▪ אספו מראש ובקשו מהילדים להביא : קופסאות , אריזות , שאריות של בדים ,

צבעים , חרוזים , פקקים , שאריות עץ ועוד...

▪ אפשרו לכל אחד ליצור חנוכיה ייחודית משלו.

▪ שוחחו כיצד בא לידי ביטוי ערך שונות בפעילות?

2. יצירת נרות צפים

הקדמה- אחד מסמלי חג החנוכה הינו **האור**. בחג החנוכה נעודד את הילדים לזהות את

מקור האור הפנימי שלהם .

הנחיות לפעילות

✓ קראו את ההקדמה

✓ צפו בסרטון ההנחייה

✓ <https://www.youtube.com/watch?v=0xWj0HZyRbg>

✓ פעלו על פי ההנחיות בסרטון וצרו נר צף

✓ שוחחו :

✓ מה מסמל עבורי האור? (שמחה, עוצמה, אושר, מחשבה חיובית ...)

✓ בקשו מהתלמידים לזהות את האור שבחייהם אפשרות נוספת- שכל אחד מחברי הקבוצה יכתוב לחברים האחרים את נקודות האור הנראים/מתגלים בהם.

✓ כיצד תוכלו להשתמש ב"אור " שלכם להיטיב עם הסביבה?

✓ לכל אחד " אור " ייחודי, מה משמעות השונות בחברת הילדים ?

✓ חישבו על מקורות אור שונים, האם לכולם אור דומה ? האם כולם משמשים לאותה

מטרה?

דמיינו לאיזה מקור אור אתם דומים? מדוע?

3. משחקים בסביבון

הקדמה- חג החנוכה מאופיין במשחק הסביבון, על דפנות הסביבון מופיעות האותיות נ,

ג,ה,פ.

נשתמש במשחק לפיתוח שיח רגשי ערכי .

הנחיות לפעילות

✓ סובבו את הסביבון כל אחד בתורו.

✓ על פי האות במופיעה מעלה שתפו את הקבוצה :

✓ האות נ'-נס שקרה לי

✓ האות ג'-גבורה, מיהו הגיבור /גיבורה שלי?

✓ האות ה'-הצלחה, מהן ההצלחות שלי?

✓ האות פ'-פלא-איזה פלא ישמח אותי?

הצעות לשאלות לשיח עם התלמידים בעקבות המשחק:

-מדוע כל אחד מזדהה עם גיבור אחר?

-מה אני לומד על עצמי בעקבות המשחק?

-האם אני מזדהה עם אחת הבחירות של אחד מחברי הקבוצה? מדוע?

-מה דומה ומה שונה בין חברי הקבוצה?

-לכל אחד מאיתנו סיפור הצלחה אחר, מה אני מסיק מכך על משמעות ההצלחה שלי?

-האם הפלא שמשמח אותי, משמח משהו נוסף בקבוצה? אם כן, האם יש לנו מאפיינים

דומים, שאיפות דומות, תפיסות עולם זהות?

-נסו לאתר בקבוצה משהו משותף לכולם, מה זה מעיד עליכם כקבוצה?

-בעקבות המשחק אני מרגיש

4. חנוכה – בדגש על עבודת צוות

לפניכם רשימת מילים הדפיסו והדביקו בחדר במרחק קפיצה אחד מהשני:

1. מילים הקשורות ל"חנוכה"

2. מילים אקראיות שאינן קשורות לחג חנוכה

3. 2 מילים נוספות: התחלה, סוף

הנחיות לפעילות:

- על התלמיד המבצע את המשימה להתקדם מ"התחלה" ועד "סוף" רק דרך המילים הקשורות ב"חנוכה"

- כלל התלמידים עומדים מסביב בעיגול. תפקיד התלמידים מסביב הוא לעודד ולעזור לתלמיד למצוא את המילה הקרובה ביותר הקשורה לחג החנוכה.

- התלמיד הבא צריך לשנות מסלול ולא לחזור על המסלול שעשה קודמו.

רשימת המילים הקשורות ב"חנוכה":

נר, חנוכייה, אור, נס, סביבון, כד, סופגנייה, לביבה, שמן, בית המקדש, מכבים, מנורה, קמח, שמרים

רשימת מילים שאינן קשורות בחנוכה:

שולחן, מטאטא, עיפרון, שעון, ספר, בקבוק, מסרק, כוס, טלויזיה, מחשב, גיטרה, סוס, מלפפון

דיון:

- האם המשימה הייתה קלה או קשה? מה היה קשה?

- האם הקהל מסביב סייע לך במשימה? כיצד?

- האם ביצוע משימה קל יותר או קשה יותר כאשר יש שותפים?

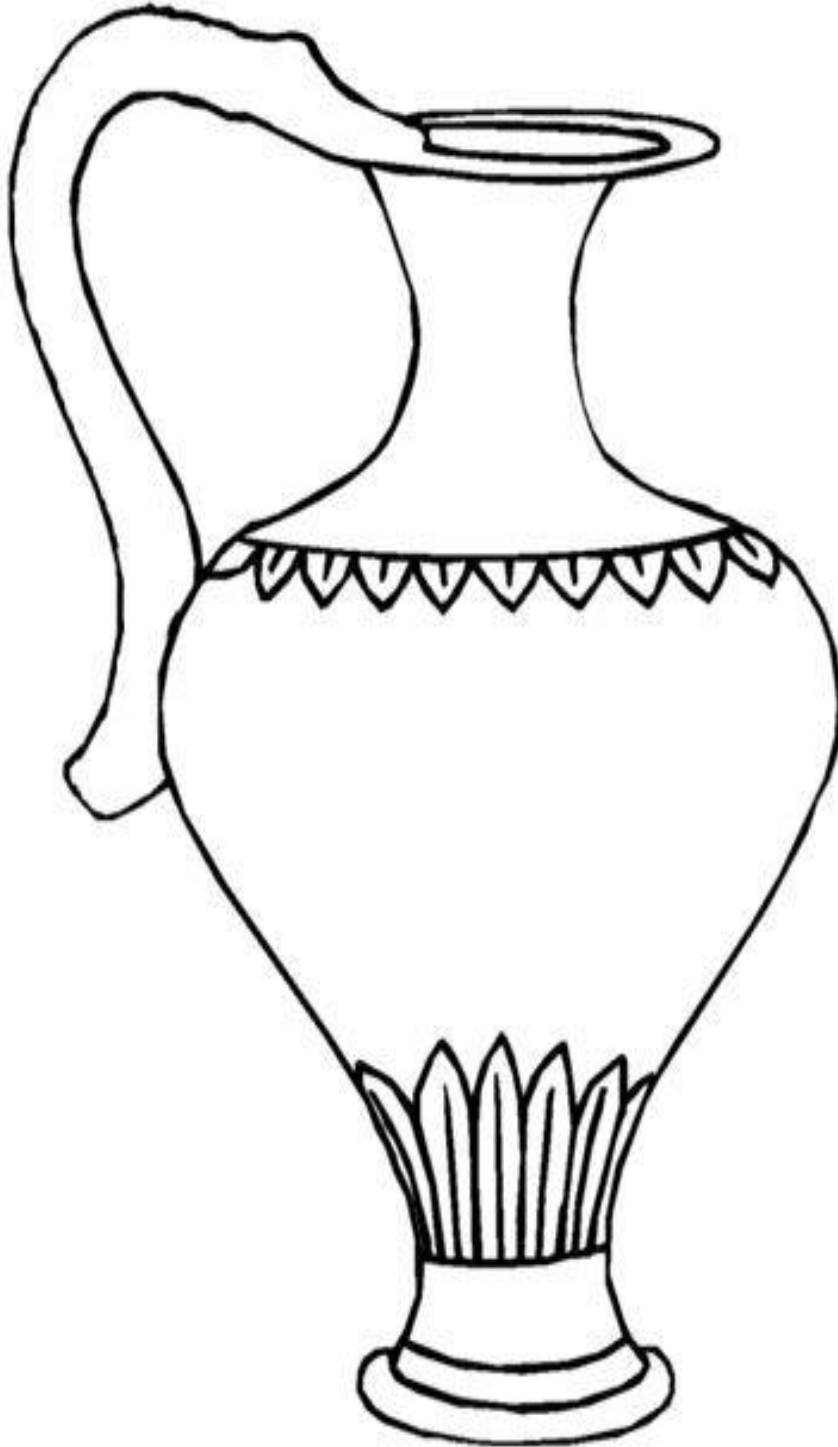
5. פאזל כד - בדגש על עבודת צוות

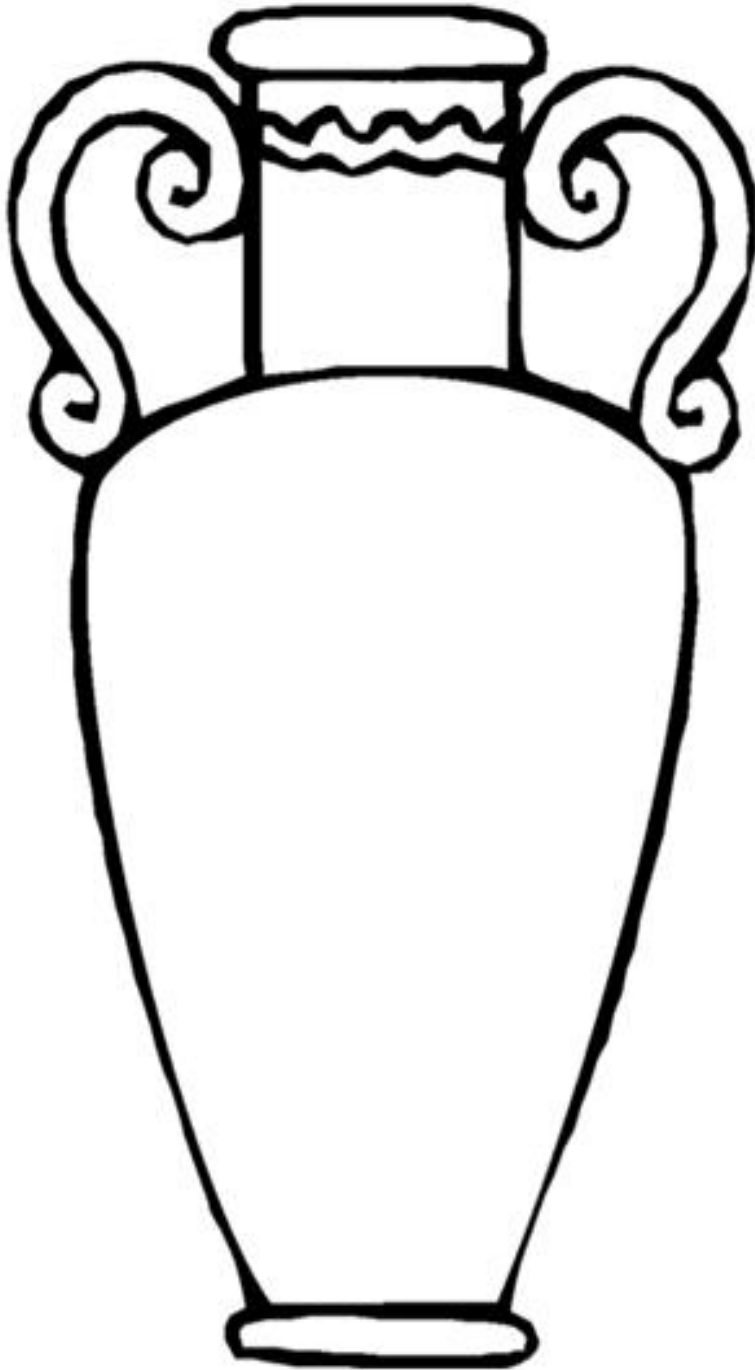
הנחיות לפעילות:

- המנחים יגזרו את הכדים לכמה חלקים. ישרים או מעוגלים (לפחות 6 חלקים)
- התלמידים יעבדו בזוגות. כל זוג יצבע את חלקי הפאזל, יקבל שמינית בריסטול וידביק את הכד השלם על הבריסטול. עבודת סידור הפאזל והדבקתו תתבצע ע"י שני השותפים – כל אחד בתורו.

דיון:

- האם נהנית לעבוד ביחד עם שותף?
- האם היה שיתוף פעולה ביניכם?
- מה עזר לכם לעבוד ביחד?

6. "כל אחד הוא אור קטן וכולנו אור איתן" – בדגש על עבודת צוות

הנחיות לפעילות:

- המנחה ישמיע את השיר: "סורה חושך".
- לאחר סיום השירה יאמר המנחה: "כעת ננסה להבין מה פירוש המשפט:
" כל אחד הוא אור קטן וכולנו אור איתן"
- במרכז החדר יוצב ארגז ובו ספרים על מנת שיהיה כבד להרמה ע"י ילד אחד אבל אפשרי להרמה ע"י 5-6 ילדים.
- המנחה יציג משימה: להעביר ארגז מנקודה X לנקודה Y
- המנחה ישאל: מי מוכן לנסות להרים את הארגז? (ילד יתנדב אך לא יצליח... יוזמן ילד נוסף וגם לא יצליח... כך עד כ – 5 ילדים שיצליחו להרים יחדיו את הארגז ולהביא מנקודה אחת לנקודה שניה)

דיון:

- מה למדנו מניסיון זה?
- מה הקשר בין התרגיל למשפט: "כל אחד הוא אור קטן וכולנו אור איתן"
- הביטו בתמונות (יש לבחור 3 תמונות) – איך הן קשורות לתרגיל שעשינו?
- האם אתם אוהבים לעבוד בקבוצה? מדוע?

7. "לוח הדלקת נרות חנוכה" – בדגש על אחריות

בחג החנוכה מדליקים נרות, 8 ימים .

בכל יום מדליקים תחילה את השמש והוא מדליק את שאר הנרות.

ביום הראשון מדליקים את השמש ונר אחד, ביום השני – השמש ושני נרות, בשלישי –

השמש ושלושה נרות וכך הלאה.

כדי לזכור כמה נרות אנו מדליקים בכל יום נכין לוח ובו נסמן כמה נרות הדלקנו וכמה

עלינו להדליק למחרת. כך נוכל להזכיר להורים במידה וישכחו. (מצורף נספח – לוח)

בכיתה נכין את הלוח ונצבע בלוח את מספר הנרות המתאים לכל יום וגם את החנוכייה.

בבית בכל יום לאחר שנדליק את הנרות נסמן V במקום המתאים.

דיון:

• מדוע מדליקים 8 נרות ? (לזכר פך השמן שהספיק להדליק את המנורה בבית

המקדש 8 ימים עד שחרור בית המקדש מידי היוונים)

• מדוע צריך שמש? (משום שנרות חנוכה לא נועדו לשום תפקיד אחר מלבד

לפרסם את נס פך השמן. לכן צריך שמש – שפקידו להדליק את הנרות

(האחרים)

• לפעמים אנו שוכחים דברים ולכן כדי להיות אחראים ולא לשכוח אנו נעזרים

בלוח שיזכיר לנו – כיצד אתם חשים כאשר אתם **שותפים באחריות** להדלקת

נרות חנוכה?

קיום שיח רגשי חברתי בפתיחה וסיום של יום

"שיר של יום"

פתיחת היום באמצעות שיר בנושא החג וסיום המפגש בשיח מקרב ואמפתי עם התלמידים.

לעולם בעקבות השמש

חלופות לדין ושיח קבוצתי בשילוב הפעלות קבוצתיות

הצעות לשיח בהקשר לחג החנוכה

1. "יום חמים יום נעים" - מתי מתעוררות בנו תחושות של חום ונעימות בחג החנוכה?
2. לעולם בעקבות השמש... לעולם בעקבות האור... האם אני הולך בעקבות השמש.. בעקבות האור?
3. מהו האור שלי הבא לידי ביטוי בחג החנוכה?
4. כיצד חוגגים את האור המשפחתי במשפחותיכם בחג החנוכה?
5. "ראש הרס אור קרב" - האם חוויתם פעם תחושה בה האור קרב?
6. האם הגעתם לנקודת האור שבכם?
7. ראש הרס- האם לעיתים נרות חנוכה המאירים גורמים לנו לתחושת התרוממות ככל החג מתקדם, האור מתעצם ונרות החג מתווספים.
8. אור זורם ישר אל סף הדלת- כיצד זורם האור למרחבי החג השונים? האישיים, החברתיים, המשפחתיים.

השיר מזמן שיח על ראיית הטוב, על אופטימיות, שמחה ותקווה.

שיח בזוגות

קראו יחד עם התלמידים את השיר, והזמינו אותם לשתף את בני זוגם:

1. " יום חמים, יום קסמים.."
מהו יום טוב במיוחד עבורכם? תארו זה לזה מה אתם עושים ביום כזה? עם מי אתם מבלים אותו? היכן אתם מבלים אותו? מה אתם מרגישים ביום כזה?
2. מה אתם אוהבים לעשות במיוחד ביום שמשי? את מי ומה תיקחו אתכם ליום כזה?
3. שחקו משחק בזוג- סיפור בהמשכים :
על גבי דף נייר a4 כתבו את המשפט "בבוקר קמתי מול הים".
אחד מבני הזוג אשר החלטתם כי הוא המתחיל, יוסיף שורת המשך לסיפור, וימסור לחברו. החבר יקרא את השורה שהתווספה, יקפל את השורה בדף, יוסיף שורת המשך לסיפור כרצונו, וימסור חזרה לחבר.

וכך חוזר חלילה, עד שיתמלא הדף וייווצר סיפור בהמשכים. בסיום תהליך הכתיבה המשותפת, , חשפו את הכתוב במניפה שיצרתם, וקראו ברצף את הסיפור שהתקבל. אהבתם את הסיפור המשותף שנוצר? שתפו במליאה.

(למורה: כדאי להדגים את אופן קיפול הנייר בשורה הנכתבת, כך שלבסוף מתקבלת בפתיחה מניפת סיפור)

4. "כן, כן, כן, כן"

לעולם בעקבות השמש,

לעולם בעקבות האור,

השמש את יומי רושמת

וליבי ציפור".

- אילו תחושות ורגשות מתעוררים בכם בקריאת שורות בית זה? (למורה: תקווה, שמחה, התרגשות, אמונה, התלהבות, אופטימיות, התרוממות רוח..). למה מתכוון המשורר בביטוי "וליבי ציפור"? האם חשתם פעם כך? מה גורם לכם לחוש שמחה?

- "השמש את יומי רושמת"- מה דעתכם על משפט זה? הסבירו אותו במילים שלכם.

- רשמו יום בחייכם. כתבו מה יש ביום כזה, מה הייתם רוצים ובוחרים לעשות בו, מה מתוכנן בו ומה לא תמיד מתוכנן, מהם הרגעים ביום שבהם אתם נחים ואוספים כוחות, מהם הרגעים המאתגרים, מהם הרגעים הקלים, מהן הפעילויות המתרחשות בחוץ ומהן אלו שבפנים. התייחסו בדף רישום היום שלכם ליום שמש לעומת יום קר וגשום, האם תכנון היום שלכם יושפע ממזג האוויר? כיצד התחילו כך: אני קם /קמה בבוקר..

החליפו ביניכם את דפי "רישום היום שלי". מה למדתם זה על זה?

(הערה למורה: מומלץ לשתף את התלמידים שבסיום הכתיבה האישית, יוחלפו הדפים עם בין הזוג, להתרשמות ולמידה הדדיים, כך שתתאפשר על ידי כל תלמיד רמת החשיפה המתאימה לו).

5. "ראש הרם אור קרב"

אור זורם ישר אל סף הדלת".

בשורות אלו מדגיש המשורר את היכולת להרים ראש, להתבונן בתקווה ובאמונה בטוב שיגיע.

- מה דעתכם על אמירה זו?

- למי הייתם מקדישים משפט זה? (למורה: זה יכול להיות מישהו שזקוק לתקווה או מישהו אופטימי שמאמין בתקווה ומרים את ראשו פעם אחר פעם).
- מהו "האור הקרב והזורם" שהייתם מאחלים לעצמכם?
- איזה אור הייתם מאחלים זה לזה?

פעילות מסכמת במליאה:

התייחסו במליאה לשאלות הבאות:

(למורה: ניתן לכתוב את השאלות הבאות על הלוח, בתוך ענני מחשבה ו ולהציע לתלמידים במליאה להתייחס כרצונם לאחת השאלות, ולענות עליה במליאה)

- אהבתי בשיר...
- למדתי מהשיר...
- משפט בשיר שאהבתי במיוחד..
- שיר זה יוכל להשפיע עליי בעתיד בכך ש...
- ארצה להיזכר בשיר זה כאשר...
- אני מאמצת/ מאמץ מהשיר...
- הייתי רוצה להקדיש שיר זה ל... כי...

יש לי חג

מילים: נעמי שמר

כשתאלם תרועת הפסטיבלים
ילבלבו שירי אהבתי
אני יכול לשמוח איך שבא לי
וזהו זה החג האמיתי

יש לי יום יום חג
יש לי חג יום יום
יש לי יום יום חג
הללויה

התינוקות פתאום יודעים ללכת
ובני השש יודעים פתאום לקרוא
והאופה אופה לי את הלחם
וזהו זה החג בהדרו

יש לי יום יום חג...

הנה היום חלף הלך הגשם
ובמרום חמה גדולה תלויה
אל החלון חמדת נפשי ניגשת
וזהו כל החג - הללויה

יש לי יום יום חג...

הללויה בגלל דברים כאלה
הללויה אני עדיין שר
הללויה יום יום ואיזה פלא
הללויה לחג שלא נגמר

יש לי יום יום חג...

חלופות לדיון ושיח קבוצתי וכתתי בשילוב הפעולות קבוצתיות

הצעות לשיח בהקשר לחג החנוכה

1. כל יום הוא יום של חג יום של אור ונר חדש
 2. "הללויה לחג שלא נגמר" - כל יום ניתנת היכולת לברך על חגיגה נוספת ועלה הזדמנות לחגיגה ושמחה שמתעצמת עם אורם של נרות חנוכה.
 3. "הללויה בגלל ימים דברים כאלה" - אילו דברים קורים בחג החנוכה? מה המיוחד בחנוכה? אילו דברים מיוחדים קורים לכם בחג החנוכה ועל מה אתם בוחרים לברך בכל הזדמנות יומיומית.
 4. "יש לי יום יום חג" - איזה ימי שיגרה אהובים עלי וגורמים לי לחוש בהם חג?
 5. מהם המחשבות והרגשות המתעוררים בי בחג החנוכה עליהן אומר הללויה.
- השיר מזמן שיח על היכולת לייצר תחושת שמחה והתלהבות גם בימים של שגרה, על הכרת הטוב והכרת התודה על הקיים בחיינו.

בטרם קריאת השיר יחד עם התלמידים,

ערכו "משחק חימום". הציגו את שם השיר, הצטיידו בכדור רך, והתמסרו עם התלמידים בשאלות הבאות (המורה שואל, מוסר את הכדור, והתלמיד/ה עונה. מומלץ להציג את השאלות על גבי הלוח או בשקף מצגת):

1. מהו החג האהוב עליך?
2. מהו מאכל החג האהוב עליך?
3. מהו מנהג החג האהוב עליך?
4. מהו החג שאתה פחות אוהב?
5. מה משמח אותך?
6. מה עלול "לקלקל לך את החגיגה"?

שיח בזוגות או בקבוצה:

- קראו יחד עם התלמידים את השיר, והזמינו אותם לשתף בזוגות או בקבוצה:
1. "אני יכול לשמוח איך שבא לי, וזהו זה החג האמיתי" - הסבירו משפט זה במילים שלכם. מהי הכוונה באמירה "זהו החג האמיתי"? האם קרה לכם שהרגשתם חגיגיים, או שזהו "יום חג", כך סתם ביום רגיל? מה גרם לכם להרגיש כך?
 2. "יש לי יום חג, יש לי חג יום יום..." - מה דעתכם על משפט זה? כיצד מרגיש מי שאומר משפט זה? (למורה: שמחה, אושר, סיפוק, התלהבות, נמרצות, התרגשות)

3. ישנם אנשים/ ילדים אשר חשים שמחה והתלהבות דווקא בימי השגרה היומיומית, ולא בתקופות של החג וחופשותיו. האם קרה שהרגשתם כך גם אתם?
4. מהם הדברים אשר יכולים לגרום לכם להרגיש שמחים ונלהבים בחיי היומיום שלכם? שתפו בשלושה דברים שגורמים לכם לתחושת חג והתלהבות ביום שגרת ורגיל.
5. לפניכם רשימת משפטים. סמנו מ- 1 עד 5 עד כמה אתם מזדהים/מסכימים עם המשפט ושתפו בקבוצה
- (1- מידת ההסכמה הנמוכה ביותר, 5- מידת ההסכמה הגבוהה ביותר).
(למורה: מומלץ לבקש מהתלמידים להגיש פעילות זאת בכתב, על מנת לזהות מצוקות ולנהל שיח רגשי – אישי עם התלמיד בעת הצורך).

”התינוקות פתאום יודעים ללכת

ובני השש יודעים פתאום לקרוא

והאופה אופה לי את הלחם

וזהו זה החג בהדרו” –

1. מה המשותף לדעתכם לתחושת התינוקות היודעים פתאום ללכת ולבני השש היודעים פתאום לקרוא? כיצד הם מרגישים?
2. האם קרה גם לכם שמהו חדש שהצלחתם לעשות גרם לכם לתחושה דומה? ספרו מהו וכיצד הרגשתם.

”הנה היום חלף הלך הגשם

ובמרום חמה גדולה תלויה”

1. מהו הקשר בין מזג האוויר המשתנה (מאפרורי וגשום לשמשי) לתחושת שמחה והתרוממות מצב הרוח? האם ישנם מצבים הפוכים לדעתכם, בהם מזג אוויר אפרורי וגשום מעוררים בקרב אנשים תחושת חג?
2. מהו מזג האוויר אשר משמח אתכם?
- כיצד אתם מצליחים לייצר מצב רוח טוב ותחושה טובה גם בימים בהם מזג האוויר אינו אהוב עליכם? מה תציעו לחבריכם לעשות במצבים בהם מזג האוויר הפנימי אינו שמח או חגיגי?

פעילות מסכמת במליאה:

”הללויה בגלל דברים כאלה

הללויה אני עדיין שר

הללויה יום יום ואיזה פלא

הללויה לחג שלא נגמר”

”החג בהדרו” בשיר זה, יש התייחסות גם לדברים חדשים, הישגים חדשים, שינויים במזג האוויר, אהבה, וכל אותם הדברים שאנו אוהבים במיוחד ביום יום שלנו (כמו טעם הלחם, למשל).

- בקשו מהתלמידים להוסיף לשיר בית אשר יתאים להם באופן אישי ואשר יתאר 'חג שאינו נגמר'?
- בקשו מהתלמידים להציגו בפני הקבוצה או המליאה.

חגים ומועדים

קישורים לפעילויות בנושא חגים ומועדים

- במעגלי השנה – משרד החינוך. משימות מתוקשבות לחגים ומועדים
<http://www.orianit.edu-negev.gov.il/shazarch/cp/homepage/hagimesimot.htm>

- רשת אמיית – פעילויות מתוקשבות – מעגל השנה

[/http://www.amit.org.il/yesodi](http://www.amit.org.il/yesodi)

חנוכה

כתובת האתר	תקציר	שם החג	המקור
http://edu.gov.il/moe/hanuka/Pages/home-page.aspx	סיפור החג, דינים ומנהגים, חנוכיות ונרות, הפעלות וחומרי למידה	חנוכה	משרד החינוך
http://www.23tv.co.il/1878-he/Tachi.aspx/1878-he/Tachi.aspx	פרקים הסדרות ותכניות ילדים בנושא החג	חנוכה	הטלוויזיה החינוכית

